

Силабус курсу СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД

Освітньо-професійна програма:

«Соціальна Педагогіка»

Галузь знань: 01 – Освіта/Педагогіка

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Кількість кредитів: 4.

Дні занять: згідно розкладу

Консультації: вівторок 14.00-16.00, ауд. 232

Рік навчання: 1. Семестр: 2.

Мова викладання: українська

Форма навчання: денна/заочна

Викладач курсу	доктор педагогічних наук, професор, професор професор кафедри соціальної роботи, спеціальної освіти та менеджменту соціокультурної діяльності Олексюк Наталія Степанівна
Контактний телефон	+380662125355
E-mail	nataliya_oleksiuk@ukr.net
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	кредити ЄКТС – 4 (120 год.)

Опис дисципліни

Дисципліна «Соціально-педагогічний супровід» спрямована на аналіз теоретичних і методичних засад соціально-педагогічного супроводу, його змісту та особливостей використання у роботі з різними категоріями осіб і сімей.

Структура курсу

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/1	Сім'я як об'єкт соціально-педагогічного супроводу. Складні життєві обставини.	Аналізувати: сім'ю як відкриту соціальну систему; ознаки сім'ї; умови життєдіяльності сім'ї; чинники ризику функціонування сім'ї. Характеризувати складні життєві обставини. Обґрунтовувати роль сім'ї у становленні особистості. Пояснювати соціальне виховання особистості як важлива умова запобігання виникнення складних життєвих обставин.	Презентації, питання, вправи, тести
2/1	Зміст поняття «соціально-педагогічний супровід». Соціально-педагогічний	Розуміти зміст соціальної (соціально-педагогічної) роботи з сім'єю та особою, її мету та завдання.	Презентації, питання, вправи, тести

	супровід як різновид соціального супроводу.	Характеризувати напрями соціальної (соціально-педагогічної) роботи з сім'єю та особою: соціальна допомога, соціальний захист, соціальне забезпечення, надання соціальних послуг, соціальне посередництво. Розуміти сутність поняття «соціальні послуги»; аналізувати види соціальних послуг: соціальна підтримка, соціальне обслуговування, соціальний патронаж, соціальний супровід. Характеризувати види соціального супроводу. Розуміти сутність понять «соціальний супровід», «соціально-педагогічний супровід»: мета і завдання. Знати та обґрунтовувати показники взяття сім'ї (особи) під соціальний (соціально-педагогічний) супровід. Розуміти основні принципи соціального (соціально-педагогічного) супроводу сім'ї та особи. Знати права та обов'язки соціального педагога у процесі соціального (соціально-педагогічного) супроводу сім'ї та особи.	
2/1	Характеристика процесу соціально-педагогічного супроводу.	Аналізувати етапи соціального (соціально-педагогічного) супроводу сім'ї та особи. Знати ресурси соціального (соціально-педагогічного) супроводу сім'ї та особи. Розуміти та обґрунтовувати критерії і показники ефективності соціального (соціально-педагогічного) супроводу сім'ї та особи.	Презентації, питання, вправи, тести
2/1	Соціально-педагогічний супровід сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах.	Характеризувати види сімей з дітьми, які потребують соціально-педагогічної підтримки (самостійна робота). Знати фактори ризику здоров'я і розвитку дітей, які виховуються в сім'ях, що перебувають у СЖО. Аналізувати: показники ризику; рівні ризику. Характеризувати дитячі бездоглядність і безпритульність як наслідок дисфункційності сім'ї. Розробляти технології соціально-педагогічного супроводу (соціально-педагогічної підтримки) сімей з дітьми, які опинилися у СЖО та оцінка їх ефективності.	Презентації, питання, вправи, тести

2/2	Соціально-педагогічний супровід неповних сімей. Специфіка соціально-педагогічного супроводу батьківської сім'ї.	Позиціонувати неповну сім'ю як об'єкт соціально-педагогічного супроводу. Характеризувати батьківську сім'ю як вид неповних сімей. Знати особливості функціонування батьківської сім'ї. Позиціонувати позитивно-спрямовану життєдіяльність батьківської сім'ї як мету її соціально-педагогічного супроводу. Аналізувати соціально-педагогічний супровід батьківської сім'ї: принципи, напрями, форми, методи та засоби. Обґрунтовувати зарубіжний досвід соціально-педагогічного супроводу батьківської сім'ї.	Презентації, питання, вправи, тести
2/2	Соціально-педагогічний супровід неповнолітніх в умовах виховної колонії.	Характеризувати підліткову злочинність як актуальну соціально-педагогічну проблему. Знати причини здійснення правопорушень і злочинів неповнолітніми та наслідки злочинної поведінки неповнолітніх (самостійна робота). Аналізувати психолого-педагогічні особливості неповнолітніх злочинців; особливості організації життя неповнолітніх засуджених в умовах виховної колонії. Обґрунтовувати зміст соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх засуджених. Розуміти організацію індивідуальної роботи з неповнолітніми у процесі їх соціально-педагогічного супроводу у виховних колоніях.	Презентації, питання, вправи, тести
2/2	Соціально-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами.	Обґрунтовувати актуальність проблеми інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітній простір. Характеризувати поняття «особливі освітні потреби», «діти з особливими освітніми потребами», «інтеграція», «інтеграція дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір» в психолого-педагогічній літературі. Знати законодавче забезпечення соціально-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами (самостійна робота). Розуміти зміст соціально-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами у процесі їх інтеграції у загальноосвітній	Презентації, питання, вправи, тести

		простір.	
2/2	Соціально-педагогічний супровід сімей з дітьми з особливостями розвитку.	Обґрунтовувати специфіку життєдіяльності сімей з дітьми з особливостями розвитку. Знати форми і методи соціально-педагогічного супроводу сімей з дітьми особливостями розвитку. Розуміти організацію соціально-педагогічної роботи з сім'ями з дітьми з особливостями розвитку (самостійна робота).	Презентації, питання, вправи, тести
2/2	Соціально-педагогічний супровід дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківської опіки.	аналізувати актуальність проблеми соціально-педагогічного супроводу дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківської опіки. Розуміти особливості соціалізації дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківської опіки. Характеризувати взаємодію соціального педагога та дітей-сиріт (дітей, позбавлених батьківської опіки) як умова ефективності соціально-педагогічного супроводу. Знати зміст, форми і методи соціально-педагогічного супроводу дітей-сиріт (дітей, позбавлених батьківської опіки). Аналізувати особливості соціально-педагогічного супроводу дітей-сиріт в державних і альтернативних формах опіки (піклування). Знати ресурси соціально-педагогічного супроводу дітей-сиріт (дітей, позбавлених батьківської опіки). Характеризувати критерії та показники результативності соціально-педагогічного супроводу дітей-сиріт (дітей, позбавлених батьківської опіки).	Презентації, питання, вправи, тести,
2/2	Соціально-педагогічний супровід жертв насильства.	Розуміти сутність, причини та наслідки насильства над дитиною. Знати законодавче та нормативно-правове забезпечення соціально-педагогічного супроводу дітей-жертв різних видів насильства. Позиціонувати професійний портрет фахівця, який здійснюватиме соціально-педагогічний супровід дитини-жертви насильства (самостійна робота). Аналізувати зміст, форми та методи соціально-педагогічного супроводу дитини-	Презентації, питання, вправи, тести

жертви жорстокої поведінки.

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1	Уміння спілкуватися усно та в письмовій формі державною мовою. Володіння базовими навичками комунікації іноземною мовою. Здатність здійснювати ділову комунікацію з метою отримання інформації, необхідної для вирішення завдань діяльності. Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.
ЗК 2	Здатність усвідомлювати потребу у професійному саморозвитку; вдосконалювати наявні професійні уміння та навички відповідно до вимог професійного середовища та розвивати нові професійно-значущі якості; адекватно оцінювати позитивні зміни у професійній діяльності та оволодіння новими знаннями та методами професійної діяльності на основі використання сучасних інформаційних технологій. Готовність до ведення дистанційної освітньої та консультативної діяльності, використання комп'ютерних і мультимедійних технологій у викладацькій діяльності
ЗК 3	Здатність до прогнозування стратегії професійної діяльності; застосовувати знання та розуміння основних концепцій, теорій та фактів для прогнозування стратегії професійної діяльності, дотримання етичних стандартів у соціально-педагогічній діяльності; визначати шляхи вирішення моральних проблем та приймати адекватне професійне рішення в етичних питаннях; постійно працювати над власними цінностями, поглядами.
ЗК 11	Здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, знань та пояснень, які їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, а також до осіб, які навчаються
ФК 13	Здатність до координації зусиль різних організацій соціально-педагогічної сфери щодо вирішення соціальних проблем і завдань в інтересах соціального захисту представників груп ризику.
ФК 14	Володіння навичками диференціації соціально-педагогічної роботи з клієнтами із врахуванням їх національно-культурного, вікового, гендерного і соціального статусу та індивідуально-психологічних характеристик; організація і проведення заходів із профілактики соціально-педагогічних проблем, котрі порушують або гальмують нормальну життєдіяльність особи, сім'ї, групи, громади та суспільства в цілому.
ФК 15	Здатність до використання професійно профільних знань в галузі соціології, психології, педагогіки, права, менеджменту, інших наук для діагностики, прогнозування, проектування і моделювання соціальних процесів і явищ у контексті соціального захисту населення, формування, відновлення або розвитку життєвих ресурсів і благополуччя клієнтів.
ФК 16	Посередництво між клієнтами та структурами, що надають послуги, з метою максимізації соціально-педагогічних ресурсів відповідно до потреб та інтересів споживачів послуг

	Програмні результати навчання
ПРН 3	Здійснювати аналіз соціально-педагогічної діяльності на міжнародному, національному, регіональному та локальному рівнях; здійснювати порівняльний аналіз досвіду вирішення соціально-педагогічних проблем, прогнозувати шляхи їх розв'язання; визначати пріоритетні проблеми в соціально-педагогічній практиці, здійснювати соціально-педагогічну роботу з урахуванням змін у нормативно-правових документах.
ПРН 4	Здійснювати викладацьку діяльність в освітніх закладах з використанням науково-обґрунтованих соціально-педагогічних технологій, проектувати та реалізовувати в практиці викладання нового навчального змісту, технологій та конкретних методик відповідно вимог сучасності; здійснювати моніторинг та прогнозування досягнень учнів/студентів з використанням сучасних засобів оцінювання результатів навчання; аналізувати навчальні плани, розробляти навчальні програми дисциплін соціально-педагогічного циклу, розробляти тести та ситуаційні задачі, проводити різні види лекцій, використовувати ефективні форми та методи навчання на семінарських та практичних заняттях соціально-педагогічного спрямування, організовувати різні види самостійної роботи студентів, організовувати різні форми позанавчальної діяльності зі студентами.
ПРН 6	Комплексно застосовувати знання з теорії і практики соціально-педагогічної діяльності, прогнозувати результати прийнятих організаційно-управлінських рішень.
ПРН 9	Розробляти програму підтримки дітей з особливими освітніми потребами в шкільному середовищі; реалізовувати різні підходи до оцінювання досягнень у соціальному зростанні дітей з особливими освітніми потребами; встановлювати партнерські відносини між школою, сім'єю і громадою; здійснювати оцінку ефективності роботи з даною категорією.
ПРН 11	Визначати, аналізувати та пояснювати соціальні явища, ідентифікувати соціально-педагогічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання; оцінювати позитивні й негативні вияви діяльності громадських течій та рухів.
ПРН 12	Здійснювати та організовувати корекційно-розвивальний процес: надання реабілітаційних послуг в центрах, комплексах, службах із відновлення психологічного, морального, емоційного стану та здоров'я клієнтів
ПРН 13	Пропонувати власні способи вирішення соціальних завдань і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання
ПРН 15	Розробляти та реалізовувати індивідуальні та групові програми соціально-педагогічної корекції та програми індивідуальної та групової реабілітації, вміти діагностувати можливі відхилення у поведінці клієнтів.
ПРН 17	Моделювати соціальні процеси, застосовувати стандарти соціально-педагогічних послуг для різних категорій клієнтів, долати дискримінаційні практики та впроваджувати антидискримінаційну політику в навчальних закладах, організаціях, службах та установах.

ПРН 18	Самостійно обирати необхідні технології соціально-педагогічної роботи як систему прийомів і засобів соціально-педагогічного впливу, прогнозувати умови, що забезпечуватимуть оптимальний розвиток особистості.
ПРН 19	Відповідально приймати самостійні рішення у нестандартних ситуаціях професійної діяльності, співвіднесення тенденцій розвитку суспільства з тенденціями розвитку освіти і соціальної сфери.
ПРН 20	Здійснювати комунікацію українською та іноземною мовами, орієнтуючись на стилі мовленнєвого спілкування в процесі вирішення соціально-педагогічних задач задля налагодження посередництва та поліпшення або відтворення нормальної життєдіяльності клієнтів.
ПРН 22	Модифікувати, удосконалювати та запроваджувати нові види технік консультативної та психокорекційної роботи з молоддю, дітьми-сиротами, інших категорій, які опинились у складних життєвих обставинах.
ПРН 23	Відповідально працювати в умовах загальних соціальних та професійних ризиків.

Рекомендовані джерела

1. Алексєєнко Т.Ф. Робота з сім'ями, які потребують професійної соціально-педагогічної підтримки. К., 2007. 84 с.
2. Аналітичний звіт: Моніторинг соціального супроводу сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах. К.: Держсоцслужба, 2006. 136 с.
3. Аносова А. В. та ін. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб.: у 2-х част. Ч. II. Ознаки вразливості та специфіка підтримки сім'ї та дитини. К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 348 с.
4. Бєвз Г. М., Кузьмінський В. О., Нескучаєва О. І. Приймна сім'я: методика створення і соціального супроводу: Науково-методичний посібник. К.: Центр стратегічної підтримки, 2003. 92 с.
5. Бєвз Г.М. Приймна сім'я: соціально-психологічні виміри. Київ : «Слово», 2010. 214 с.
6. Бєвз Г. М. Складові психологічної готовності прийомних батьків до заміщувальної опіки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. *Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України*. За ред. Максименко С.Д. К.: 2003. Т.V, ч.4. С.23–31.
7. Бондаренко Т. В., Вакуленко О. В., Комарова Н. М. Методичні рекомендації для соціальних працівників щодо соціального супроводу випускників соціальних закладів (зокрема інтернатних закладів) / К.: Держсоцслужба, 2006. 168 с.
8. Бондаренко Т. В., Комарова Н. М., Пеша І. В. Посібник для соціальних працівників щодо підготовки та соціального супроводу прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу. К.: Держсоцслужба, 2006. Кн. 2. 180 с.
9. Зберегти сім'ю. Соціальна робота з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах / автори-упорядники: Мороз О.М., Постолюк Г.І., Семигіна Т.В., Шепіленко О.С. К.: ЕКМО, 2008. 160 с.
10. Зверєва І.Д. Соціальний супровід сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах: Методичний посібник. К. : Держсоцслужба, 2006. 104 с.

11. Іванова І. Методи соціальної роботи (на основі Державних стандартів соціальних послуг). К. : Університет «Україна», 2018. 302 с.
12. Іващенко К. В., Коцур І. В. Технології соціальної роботи за місцем проживання: навч. посібник. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2015. 101 с.
13. Капська А.Й., Олексюк Н.С., Калаур С.М., Фалинська З.З. Соціально-педагогічна робота з проблемними сім'ями: посібник. Тернопіль: Астон, 2010. 304 с.
14. Капська А.Й., Пеша І.В. Соціальний супровід різних категорій сімей і дітей : Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 232 с.
15. Кияниця З. П., Петрочко Ж. В. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології. К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
16. Комарова Н. М., Пеша І. В. Посібник для соціальних працівників щодо підготовки та соціального супроводу прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу. К.: Держсоцслужба, 2006. Кн. 1. 118 с.
17. Комарова Н.М., Пеша І.В. Методичні рекомендації для соціальних працівників, державних службовців щодо розвитку сімейних форм виховання. К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2006. 92 с.
18. Олексюк Н.С. Соціальна підтримка сімей, які перебувають в складних життєвих обставинах: досвід і перспективи. Соціальна робота: виклики сьогодення : матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 18-19 квітня 2019 р.) // Зб. наук. пр. Тернопіль, 2019. 307 с. С. 158–162.
19. Олексюк Н.С. Зміст роботи соціального педагога в центрі соціально-психологічної реабілітації: досвід і перспективи. Social Work and Education. Vol. 7, No. 2. Ternopil-Aberdeen, 2020. pp. 236-243. DOI: 10.25128/2520-6230.20.2.3.10.
20. Робота з сім'ями, які потребують професійної соціально-педагогічної підтримки. Тренінговий курс для спеціалістів соціальної сфери / За заг. ред. Т.Ф.Алексєенко. К.: Основа-Принт, 2007. 128 с.
21. Створення та соціальний супровід прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу : навч.-метод. комплекс / За заг. ред. Г.М.Лактіонової, Ж.В.Петрочко. К.: Науковий світ, 2006. 270 с.
22. Толстоухова С. В., Яременко О.О., Вакуленко О. В. та ін. Технології роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді : Методичний посібник. К.: ДЦССМ, Державний ін.-т проблем сім'ї та молоді, 2003. 88 с.
23. Технології створення та функціонування прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу. Збірник методичних матеріалів. / авт. кол. Г.М.Бевз, А.Й.Капська, Н.М.Комарова та ін. К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2003. 88 с.
24. Трубавіна І. М. Соціальний супровід неблагополучної сім'ї. Науково-методичні матеріали. К. : ДЦССМ, 2003. 86 с.

Політика оцінювання

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим; бали, отримані на занятті, сумуються і визначають загальну кількість балів за модульний контроль.

Політика щодо термінів та перескладання завдань: завдання, які виконуються з порушенням встановлених термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу

оцінку. До перескладання модулю/модулів студент допускається з дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Зафіксовані порушення норм доброчесності під час складання підсумкового контролю є підставою для розгляду на засідання Комісії з питань етики та академічної доброчесності університету.

Оцінювання

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час занять – усне обговорення, розгляд питань, завдання	80
Залік – тести	20

Шкала оцінювання

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	зараховано
B	85-89	
C	75-84	
D	65-74	
E	60-64	
FX	35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
F	1-34	не зараховано з обов'язковим повторним курсом